

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodniki!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30.—
za pol leta „ 15.—
za inženirstvo
za celo leto Din 50.—
Inserati po tarifi. Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirane
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Vsakdo vživa
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopis se ne vra-
čajo. — Plača in tož
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Albin Koman, kmet iz Vizmarjev:

Mi kmetje in nova pota.

Kakor se čuje, prihaja naposled tudi za nas Slovence doba, ko se bodo popolnoma in za vedno likvidirali ostanki nekdanjih starih strankarskih tvorb, ki so prinesle toliko nesreč in toliko zlobe ter sovraštva med naš, in če zdrav narod. V zvezi s to likvidacijo se bo treba otresti tudi tiste nesrečne miselnosti, ki je te strankarske tvorbe rodila, a Slovence spremenila v med seboj se pobijajoče »klerikalce« in »liberalce«.

Bivši političniki vodniki Slovencev te potrebe niso spoznali sami. Morala je zaveti nova sapa iz Belgrada, da nas spravi do pameti in da končno ter naposled po naših vaseh, trgih in mestih pomedemo s tisto nesnago, ki jo je nakopičil bivši klerikalno-liberalni boj vsepovsod, ne samo po občinskih odborih, denarnih zavodih, raznih korporacijah, temveč celo po družinah. Slep in gluhi za vse dokaze, so naši »politični« vodniki še dolgih 12 let v novi domači državi gonili svojo staro lajno, prav takšno in prav tako, kot pred l. 1914, nesrečnega spomina.

Kmetje po vojni.

Toda po vojni l. 1918. je bilo tudi med Slovenci precej ljudi, ki so jasno spoznali potrebo ustvarjanja povsem novih političnih formacij v novo nastali jugoslovanski državi. Tako je nastal med slovenskim kmetškim ljudstvom zelo močan kmetški pokret, ki je zavrzel obe stari politični stranki, to je »klerikalno« in »liberalno«, ter povdaril potrebo gospodarskega napredka podeželskega ljudstva. Takrat so nas stare stranke napadale z obeh strani. Eni so nas zmerjali za »brezverce«, čeprav smo temu primku odločno ugovarjali, drugi zopet so nas imeli za »nevaren protidržavni element«, čeprav tudi tega naziva nismo z ničemer zaslužili. Imeli smo trdo in težko delo. Večina ljudstva se je še držala starih političnih tirov; »voditelji« so pridigali po starih načinih dalje, dokler ni vse to dne 6. januarja 1929 umrlo neslavne smrti, upajmo, za zmeraj!

Tisti, ki smo med vojno in po njej spoznali veliki pomen kmetov za gospodarstvo in kulturo, smo neprestano povdarjali, da je treba dati zemljo kmetu, da jo bo sam koristno in umno obdeloval. Treba je bilo izvesti agrarno reformo. Na drugi strani smo upali, da bo nova nacionalna država s primerno trgovinsko in splošno gospodarsko politiko poskrbela, da kmetov trud in delo ne bosta zaman, to je, da bodo naši proizvodi imeli primerno ceno. Toda govorili smo zaman. Naši politični »vodniki« se za takšne reči niso brigali, oni so samo izpraševali, ali je ta in on »naš« ali ni.

Kmet in država.

Rekel sem, da je naša miselnost kmečka zato, ker smo pač kmetje, državna pa zato, ker našo državo hočemo imeti, jo ohraniti in braniti proti vsakomur. Ker smo kmetje v veliki večini, zato je tudi vse državno gospodarstvo, predvsem kmečko, agrarno. Kdor hoče močno, zadovoljno in zdravo državo, bo skrbel za to,

da bi se naši poljedelski proizvodi dobro razpečavali. Zato je naravno, da mora biti kmečka politika tudi državna in narobe. Sedaj se dela, kakor beremo, na tem med našo in drugimi kmečkimi državami. Tega prej ni bilo, naši »voditelji« in »očetje naroda« tega pred 6. januarjem 1929 niso delali. Samo mi »kmetški« pristaši smo na to mislili že poprej. Na Češkem je kmečka stranka že vseh 12 let vodilna, vedno vedno ima odločujočo besedo pri vladni mizi, in glejte, kako dobro ta država uspeva. Zadnje čase je tudi v sosedni Romuniji državno krmilo v rokah kmečke stranke. Od tega časa dalje se ta država hitro konsolidira. Tudi pri nas moramo polagati važnost predvsem na kmečka gospodarska in socialna vprašanja in zato je naš kmetški pokret ozko zvezan z državo in njenim kraljem.

To je naša luč — smernica, za katero gremo.

Posledice tega spoznanja.

Nočemo pa ostati na tej poti sami in zato vabimo vse, zlasti pa vse kmečke može-gospodarje in njihove sinove, ki se doslej niso udeleževali našega pokreta ali pa so mu bili celo

nasprotni, da se nam pridružijo. Nočemo in ne bomo nikogar žalili v čuvstvih, ki so mu sveta in ne bomo trpeli, da bi kdorkoli uganjal takšne žalitve. Kar je bilo, naj ostane pozabi! Vse in vsakogar vabim, da se nam pridruži kot enakopraven in enakovreden. Nihče ne bo zapostavljen, nikomur nočemo ničesar očitati! Vsi bomo složili svoje možgane in mišice, da dvignemo naše splošno in domače gospodarstvo. Naj poprej v občinah! Kmečke občine potrebujejo danes pomoči vseh. Tu moramo najprej nekaj doseči.

Zato je potrebno, da tisti, ki so rinili svoje politične vozičke tudi po l. 1918 pa vse do 6. januarja 1929 po starih avstrijskih tračnicah, stopijo v vrste naših preizkušenih kmečkih mož, da jih bomo naučili naše hoje in naših misli ter naukov.

Naši kmečki možje, kolikor jih jaz poznam, ki sem stal cela desetletja z njimi skupaj v boju za novo politično, gospodarsko in socialno orientacijo med Slovenci, so tako razumni in dobri, da ne mislijo popustiti ničesar od tega, za kar smo se borili.

Mi nočemo nobenih front. Mi kličemo ves narod, zlasti pa kmečke gospodarje in delavce, na jedinstveno akcijo za skupno delo na temelju naših idej, ki so kmečke, jugoslovanske in državne.

Doslednost.

Že v zadnji številki našega lista smo se dotaknili poglavja o doslednosti in smo rekli, da to besedo pri nas zviti in pretkani ljudje prav grdo zlorablajo na ta način, da pripovedujejo ljudem, da je vsak človek »baraba« in »neznačajnež«, kdor kedaj spremeni o tej ali o oni stvari svoje mnenje, pa čeprav stokrat in tisočkrat spozna, da je bilo njegovo mišljenje krivo. To napačno naziranje se je med ljudmi res globoko ukoreninilo in je rodilo dosti zelo čudnih posledic, ki so se zdele vsakemu pametnemu človeku neverjetne. Mi smo slišali, n. pr. prav pogosto ljudi, kako so v privatnih pogovorih priznavali, da ena ali druga stvar ni prava, vendar pa so se bali to svoje spoznanje tudi javno priznati, ker so se — čisto po nepotrebnem — bali očitka »neznačajnosti« ali pa »figarstva« ali pa celo »izdajalstva«.

Rekli pa smo že zadnjič tudi to, da velja doslednost navadno le tam, kjer se gre za temeljne in neovrgljive resnice in dejstva. V takih slučajih je doslednost krvavo potrebna. Ena takih temeljnih resnic pa je ta, ki jo mi že dolgo, dolgo naglašamo, da je namreč kmet temelj vse človeške družbe in vsakega naroda in vsake države. To načelo je osnovna resnica za vsakega človeka, ne samo za kmeta, ampak tudi za obrtnika, uradnika in delavca kajti tudi ti stanovi ne morejo živeti brez kruha, ki ga prideluje kmet, če ne kmet v lastni državi, pa v kakšni drugi. To velja posebno za kmete v naši državi, kjer tvorijo ogromno večino.

Mi vemo, da je naša obrt in industrija še malo in slabo razvita tako, da niti za naše potrebe ne zadostuje. Uradne številke kažejo, koliko obrtnih izdelkov in industrijskih pro-

duktov moramo mi še kupovati pri naših sosedih. Karkoli pa kupujemo drugod, moramo plačati, za plačevanje pa je potreben denar. Kje dobimo ta denar? Ker doslej še nismo slišali, da bi gotov denar padal kje z neba, je jasno, da moramo mi nekje prodajati svoje blago, da dobimo denar za nakup nam potrebnega tujega blaga. Prodajamo pa lahko le to, češar imamo preveč, in to je pri nas, v kmečki državi, le kmečko blago in kmečki pridelek. Če ne bi imeli kmečkega pridelka za izvoz in za prodaj, bi si morali pomagati brez strojev, pa tudi brez obušala in obleke.

Doslednost v tem spoznanju zahteva, da upošteva to dejstvo tudi vsa javna uprava in da vodi in ravna vse naše javno življenje in vse odnose do naših sosedov tako, kakor to zahtevajo kmečki interesi.

V tem spoznanju pa morajo biti dosledni predvsem kmetje sami. Med nami ne bi smelo biti kmeta, ki se ne bi globoko zavedal temeljne resnice, da brez kmeta in kmečkega dela zlasti pri nas ni življenja in med nami ne bi smelo biti kmeta, ki bi tej resnici ne bil zvest in v tej zvestobi dosleden.

Ta temeljna resnica je tako trdna in močna, da tudi nobena vlada in noben način vladanja ne more preko nje. Mi vidimo, kako to resnico uvideva in naglašava naš vladar v svojih najpomembnejših izjavah kakor »Vas je vas in brez nje ni ničesar«. To resnico naglašava tudi naša vlada in zato je treba, da se je globoko zaveda v prvi vrsti tudi kmet sam, ki mora enkrat duševno toliko dozoreti, da se bo otrese vseh duševnih jerofov in postal in ostal zvest in dosleden samemu sebi!

Tine:

Kmetovalci, podpirajmo sami sebe!

Naš »KmetSKI list« se vzdržuje predvsem z naročnino, katero plačujemo kmetje sami. Zato tudi služi in mora služiti v prvi vrsti našim interesom. Ako bi vsak članek dišal po reklami raznih nekmetjskih podjetij (kar žal le prepogosto opazamo v nekaterih listih), potem bi rekel: kmetovalci, zberimo še mi nekaj tisočakov, da jih vržemo v reklamne svrhe, t. j., da bomo kar največ in čim najdražje prodali naše proizvode.

V našem danem slučaju pa niti tega ni treba. Mi lahko na ves glas rečemo: naš list piše v našo korist kar zastoj, — zato odprimo naša srca in govorimo:

Vsi vemo, da je splošna gospodarska kriza — preveč blaga, a premalo denarja. To se sicer pogosto ugotavlja, toda žal premalo dela na zboljšanje tega mučnega stanja. Zato bomo prej ali slej prisiljeni, da se poslužimo slednje rešilne bilke — manj ponujati svoje proizvode na eni, ter manj iskati svojih potrebščin na drugi strani. Kadar bomo prisiljeni kupovati živila, kupujmo samo to, kar posredno prodajamo sami, saj bomo s tem postali kupci sami sebi.

Kadar greš, dragi kmetovalec, po svojih opravkih v mesto ali kak drug oddaljen kraj, zahtevaj absolutno samo domačo pijačo in jedo, katero je pridelal tvoj bližnji ali daljni sokmetovalec. In ko greš v nedeljo v domačo gostilno po tobak ali imaš kake druge opravke ter si pri tej priliki privoščiš morda čašo pijače, — vsakokrat pomisli, ako je ista prišla iz žuljave kmetjske roke. Ko si izmučen po dolgi in naporni hoji, pa potrebuješ prigrizka, zahtevaj porcijo sira najbližje zadružne mlekarne. S tem najcenejše nadomestiš izgubljeno energijo (saj je v mesu vsaka hranilna enota neprimerno dražja) — kar pa je nič manj važno, je to, da kupuješ od samega sebe. Pa tudi ne smeš misliti, da je jajce, maslo, sadje itd. samo za mestno gospodo. Neodpustljivo grešiš, ako gospodarsko in telesno propadaš vsled tega, da kupuješ manj vredno kavo in čaj, pa tudi testenine in riž, sam pa prodajaš na hranilnih snoveh bogata jajca in mleko. Pa tudi svojega soseda pouči, da je največji nesmisel prodati zadnjo kapljico mleka, sam pa sedeti pri kropnici in močniku. Šele kadar užije družina mleka, kolikor hoče, a isto še ostaja, šele takrat preostanek vnovči. Res je trda za denar, a še trša je za tvoj in tvoje družine telesni obstoj. Vedno imej pred očmi neizpodbitno resnico, da s svojim telesnim delom odtegneš lastnemu organizmu veliko energije in da se ista na en ali drugi način absolutno mora nadomestiti, ker drugače bi se že v nekaj tednih izžrpali do smrti. Nikjer pa iste ne nadomestiš tako poceni kakor edino z mlekom, oziroma z njega izdelki!

Pa še nekaj nikar ne pozabi: Ko kupuješ v trgovini za otroke, za god ali v svrhu kakega drugega darila — pomisli vselej, ako ne kupuješ od onega, kateri noče kupiti od tebe — pa čeprav bi rad vnovčil debelega prašiča ali kako drugo živinčje, voz krompirja ali vrečo žita. Zato mesto dragih pomaranč, rožičev ali čokolade kupi cenejših, a tudi več vrednih doma pridelanih daril, pa si dvakrat na boljšem.

S takim postopanjem bomo sami sebi najboljši odjemalci, dali pa bomo tudi dober vzgled vsem drugim, ki se sami ne zavedajo velikega pomena, katerega ima zgoraj navedeno postopanje.

Zahtevajmo torej po vseh trgovinah in gostilnah naše blago, sami pa čim najmanj kupujmo tujih proizvodov, a kar največ mogoče konsumirajmo doma pridelanega in izdelanega blaga!

Važen sklep vlade.

Kmete in zlasti kmečke zadruge opozarjamo na sledeči važni sklep vlade, ki ga je objavila Kraljevska banska uprava v Ljubljani:

»Kraljevska banska uprava v Ljubljani je prejela od ministrstva za notranje zadeve to-le okrožnico:

»Gospod minister vojske in mornarice je s pismom E. P. št. 8999 z dne 12. junija 1930. leta sporočil gospodu ministru za notranje posle naslednje:

Pod gornjo številko je bilo danes odrejeno vsem komandantom armijskih oblastev, naj na svojih področjih preko upravnih oblastev in orožniških postaj sporoče prebivalstvu in ga zainteresirajo za predstoječo komisijsko nabavo hrane za živino in stelje (ovsa, ječmena, sena in slame, kasneje pa tudi pšenice).

Ta nakup bo opravljen v vseh garnizijah takoj po košnji oziroma žetvi.

Ker je ta način nabave (neposredni nakup za gotovino na licu mesta) ne le v interesu vojske, temveč tudi prebivalstva kot neposrednega pridelovalca, ker je torej s tem neposrednim stikom in sestankom pridelovalca-prodajalca in potrošača-kupca izključen vsak posrednik (banke, trgovci, dobavitelji, špekulanti in druge osebe, ki žive od posredovanja, špekulacije in dobička); ker je ta način nabave rednih potreb za vojsko v označenih predmetih človeške in živinske hrane ter stelje — razen ovs — rodil že dosedaj dobre uspehe, je v interesu države, vojske in prebivalstva, da se ne le obdrži, temveč iz leta v leto razširi, kar je v intenciji same kraljevske vlade.

Zato si dovoljujem prositi Vas, gospod minister, da zastavite ves svoj vpliv in da odredite s svoje strani vsem upravnim oblastvom in in orožniškim poveljstvom, naj po prejemu tega razglasa izdajo nujne in čimbolj primerne ukrepe, da se vsi pridelovalci zainteresirajo in čimbolj seznanijo s tem načinom nabave, da bi tako uspeh bil čim ugodnejši.

Če pa vsi ti ukrepi ne bi zadoščali, da se potrebe v označenih predmetih dobavijo izključno z neposrednim komisijskim nakupom od prebivalstva, se bo po ugotovitvi neuspeha tovrstne nabave moralo v jeseni poseči po liferantski nabavi, kar pa bi imelo prav škodljive posledice tako za vojsko in državo, kakor za prebivalstvo kot neposrednega pridelovalca.

Temu se je moči izogniti, ako bo odziv prebivalstva zadovoljiv in ponudba hrane obilna. V to pa je potreben primeren nastop upravnih in vojaških oblastev, da se prebivalstvo pravočasno seznani s koristmi, ki mu jih nudi ta način nabave vojaških potrebščin.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani je to okrožnico sporočila vsem sreskim načelstvom, sreski izpostavi v Škofji Loki, mestnemu načelstvu v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju z naročilom, da z vsebino prednje okrožnice seznanijo podrejene občine

in orožniške postaje in opozore iste na njeno veliko važnost, zlasti na vse koristi, ki jih nudi tak direktni način nabave potreb za vojsko.

Ta sklep je za kmete nadvse važen in zato priporočamo vsem gospodarjem in zadrugarjem, naj ga natanko prouče, da bodo imeli od njega čim večjo korist.

Sklep vlade sam na sebi ni nič novega. Podobno ustanovo so poznali že pred vojno na Bavarskem, kjer so šli celo še dalje, in ravno na bavarski primer bi radi opozorili našo javnost in naše merodajne kroge, ne da bi se seveda hoteli pri tem spuščati v kakšno kritiko zgoraj omenjenega ukrepa.

Bavarska ljudska stranka je dosegla namreč že pred vojno od bavarske vlade, da so kmetje naravnost (brez posrednikov in »liferantov«) preskrbovali vojaštvo, orožništvo in financo z vsemi potrebščinami. Blago so vozili v posebna za to določena skladišča, tam pa niso prejimali denarja, ampak samo potrdila o vrednosti dobavljenega blaga. S takšnim potrdilom je pa kmet lahko plačal davek, če pa je rabil gotovino, je potrdilo lahko vnovčil pri vsakem denarnem zavodu, ki je potem sam lahko plačal svoj davek z njim.

To se pravi z drugimi besedami, da je kmet na neki način plačal lahko svoj davek v naravi in ravno to je bilo za kmete velike koristi, ker mu ni bilo treba prodajati svojega blaga pod ceno raznim prekupcem, ki so kmetovo potrebo po gotovini izkoriščali do skrajnosti, ampak je dobil za svoje blago polno vrednost, in s to vrednostjo je lahko poravnal svoje obveznosti napram državi.

Vojaštvo bo dobivalo za zajtrk mleko.

Mlekarsko društvo za ljubljansko okolico nam je poslalo v objavo naslednje obvestilo:

Mlekarsko društvo za ljubljansko okolico je napravilo dne 11. julija t. l. na vojni ministristvo vlogo in prošnjo, v kateri je naglašalo, da se je v nekaterih državah na predlog zdravstvenih in kmetijskih strokovnjakov uvedlo mleko kot vojaška hrana, in obenem prosilo, naj bi se tudi v naši agrarni državi iz zdravstvenih in gospodarskih razlogov uvedlo mleko kot vojaška hrana mesto do sedaj običajne črne kave. Če to iz katerih koli razlogov ni takoj izvedljivo po vseh pokrajinah v državi, naj se mleko kot zajtrk uvede vsaj v krajih z dobrom razvitim mlekarstvom. Nova uvedba bo brez dvoma velikega pomena za razvoj živinoreje v državi in bo mnogo pripomogla, da se izboljša položaj našega kmetjskega stanu, ker bo kmetom zagotovljena oddaja mleka, ki so ga doslej zaradi majhnega konzuma mnogi težko oddajali. Tudi je mleko mnogo bolj zdrava hrana kot pa črna kava in se bo brez dvoma pri vojakihi takoj

Na to svojo vlogo je dobilo društvo po nalogu vojnega ministristva od komande Dravske divizijske oblasti sledeče obvestilo:

Gospod minister vojske in mornarice je poslal Vašo prošnjo z dne 11. julija t. l. glede prodaje mleka za vojaške potrebe tej komandi s priporočilom, da se po možnosti nabavlja za zajtrk vojakom potrebno mleko za razpoložljive prihranke pri vojaški hrani.

Ta komanda je izdala podrejenim komandam tozadevne naloge, da po potrebi nabavljajo za zajtrk vojakom mleko. Kupujejo pa naj mleko v prvi vrsti od producentov in mlekarjskih zadrug.

Da ne bo ostalo samo pri pisanju, je potrebno, da vse v poštev prihajajoče organizacije stopijo v stik z vojaško komando in se pogodijo za dobavo mleka.

Vsem, ki so z veliko uvidevnostjo podprli naš predlog in omogočili njegovo izvršitev, se podpisano društvo najiskrenee zahvaljuje, vse producente in zadruge, ki bodo dobavljali mleko, pa prosi, da bodo pri dobavi strogo vestni in pošiljali v vojašnice samo dobro mleko.

Mlekarsko društvo za ljubljansko okolico.

XIV. Zagrebački zbor

od 13. do 22. septembra 1930.

OPĆI MEDNARODNI VELIKI SAJAM UZORAKA
sa specijalnim sajmovima

1. Gradjevinarstva
2. Hotela, kuće i kuhinje
3. Prehranbene industrije
4. Tekstila i konf. krzna
5. Kože
6. Papira
7. Polioprivrede.

Osim toga držali će se izložba i sajam

RASPLODNE STOKE

domaće na dane 13. i 14. IX.

inozemne na dane 20. i 21. IX. 1930

Na željeznica i jadranskim parobrodima 50% popusta za
posetioce i robu (besplatni povratak).

Franci Gerželj:

Tekma koscev v Središču.

Pravi kmečki praznik.

»Društvo kmetijskih fantov in deklet« v Središču ob Dravi, eno naših največjih in najjačjih društev, je na Veliki Šmarn (15. avgusta) proslavljalo na zelo lep in krepek način ter v globokem soglasju in izrazu kmetijske misli svoj praznik. — Dosti nas je in malodušja tudi ni v nas, so mi pravili fantje. Saj res, tak praznik zmorejmo le naši fantje in naša dekleta! Nikjer drugod, pa tudi nihče drugi ga ne zmorejmo! Naši fantje in naša dekleta! Kaj pa naj vendar na vaši proslavljajo in zakaj praznik? Praznik kmetijskega ponosa, trdega dela, zdravih mišic, marljivih rok, vedrega čela, odločne misli, svobodne samostojnosti! V vas sodi pač le kmetijski praznik! Vsa druga navlaka, vsak drugačen izraz je le prisiljen, brez vsebine in zdi se, da je čisto odveč. Nič ne ogreje srce našim možem in ženam, našim fantom in dekletam. Samo v kmetiskem prazniku se morejo oni vsaj enkrat v veselju in ponosu izživeti, dati sliko vse tiste naravne lepote, ob kateri se človek počuti tako domače, tako toplo, kot nikjer drugje; tiste lepote, ki je res edina večno živa, ki združuje v sebi vso vsebino vaškega življenja. Tine, Ti si dobro vedel, da sodi na vas le kmetijski praznik; Tvoja misel rodi danes sadove, zdrave in ponosne sadove.

Praznik v Središču je lahko vsem našim društvom kot pravi vzor. S koliko vestnostjo in točnostjo je bil prirejen. Vse je potekalo brez najmanjših ovir, brez mrzličnega razpoloženja, ki je drugod običajno. Domala vse Središče se je bilo zbralo opoldne pred sokolskim domom, kjer se je stvorila dolga, mnogoštevilna vrsta, »procesija kmetijskih mož in žena in fantov in deklet«. Na čelu vrste so bili kmetijski fantje-konjeniki, za njimi godba, nato kosci s kosami na ramah, za njimi kolesarji, za temi pa domala vse središče in okoliško občinstvo. Krenili smo skozi Središče na travnik, kjer se je vršila tekma

koscev. Kako ponosna vrsta! Kmetijski možje, žene, fantje in dekleta, obrtniki in vsa središka inteligenca! Na travniku, kjer se je vršila tekma in kamor se je zgrnilo ljudstvo, je zbrano množico pozdravil društveni predsednik tov. Šavora, za njim pa je navzoče v imenu »Zveze kmetijskih fantov in deklet« pozdravil tov. F. Gerželj iz Ljubljane ter jim orisal pota in smeri in novo miselnost kmetijskega pokreta — danes državnega pokreta. Nato pa je pričela tekma koscev. Zapele so kose, napele so se krepke mišice in množica je z velikim zanimanjem sledila koscem — tekmovalcem. Po bliskoma je padala otava in redi so rasle. Med množico nestrpno pričakovanje. Kdo je zmagal? Kosci so končali. Kdo je zmagal? Komisija bo odločila! — Po tej tekmi je množica krenila v sprevedu nazaj v Središče, pred sokolski dom, kjer se je vršila kolesarska dirka in kjer je bil start in cilj. Na 17 km dolgi progi so se kosali fantje. Drug za drugim so startali. Množica je pričakovala in ugibala. Gre. Kateri je? Mirko Tomažič! Vsa navdušena ga je pozdravila množica. Drugi in tretji in četrti in peti. Šesti? Pokvarilo se mu je med dirko kolo. Škoda; nanj so vsi računali, da bo »gvišno« prvi. Po kolesarski dirki pa se je takorekoč vsa naša kmetijska družba zgnetla v sokolski dom. Prišel je srečolov. Naša dekleta so z vnemo prodajale srečke, nihče jih ni odklanjal, saj je bil srečolov, namreč dobitki, prav lep. (Le meni se je primerila smola, zadel sem, oj, steklenico, s katero dojijo dojenčke, ko je prav nič ne rabim, zato sem jo tudi prav rad podaril neki »fejst« Središčanki). Nato pa je komisija že izvršila svoje delo ter tudi pravično ocenila delo tekmovalcev. Proglasila je izid obeh tekem in razdelila nagrade. Rezultat obeh tekem pa je naslednji:

Kosci: 1. Jurjaševič Anton, ki je najlepše pokosil odmerjeni mu pas na travniku; kot nagrado je prejel celo garnituro za kosca.

Tedenski koledar.

7. septembra, nedelja: Regina.
8. septembra, ponedeljek: Rojstvo M. D.
9. septembra, torek: Gorgonij.
10. septembra, sredo: Nik. Tol.
11. septembra, četrtek: Erna.
12. septembra, petek: Ime Marijino.
13. septembra, sobota: Notburga.

Sejmi.

7. septembra: Zagradec, Topolove, Vojnik, Sv. Peter, Slivnica, Sv. ederta, Šmarjeta p. Rim. Toplicah, Sv. Jurij ob Taboru.
8. septembra: Freg pri Ptuj, Gor. Petrovci.
9. septembra: Lukovca, Bušča vas, Velike Lašče, Šmartno pri Litiji, Kamnik.
10. septembra: Dobje, Puconci.
11. septembra: Brezovo, Ruše.
12. septembra: Črmošnjice, Loka pri Žusmu.
13. septembra: Dobova.

Valute.

1 švicarski frank	Din 10-94
1 avstrijski šiling	Din 7-96
1 ameriški dolar	Din 56-20
1 francoski frank	Din 2-22
1 italijansko liro	Din 2-96

2. Dečko Anton — koso in kosišče. 3. Janez Movič — listnico (nagr. »Zveze«). 4. Jakob Raušl — koso. 5. Franc Golob — »Kmetijski list«. 6. Konrad Lončarič — »Grudo«. 7. Matija Masten — »Kmetijski list«. 8. Franc Baumann — »Grudo«.

Kolesarji: 1. Mirko Tomažič — pneumatico za kolo (nagr. »Zveze«; dar gosp. Jurca iz Ljubljane) in lovorjev venec. 2. Mirko Kosi — lepo uro. 3. Jakob Horvat — 100 Din. 4. Stanko Prosnik — sedlo. 5. Ivan Kranjc — zvonec. 6. Vladko Dokša — držaje za kolo.

Vsi zbrani so s priznanjem pozdravljali in čestitali zmagovalcem. Godba je zaigrala, razpoloženje čedalje toplejše in vedno bolj domače. Mladina se je zavrtela. Do osmih. Nato pa so priredili fantje in dekleta dramatično igro »Oče«, ki je bila še dokaj lepo in dobro podana, tako da so bili gledalci zadovoljni. Igralkam in igralcem pa čestitam k uspehu! — Po igri pa se je vršila prosta, prijateljska in domača zabava.

Središče »Društvo kmetijskih fantov in deklet« je s pravico lahko ponosno na ta svoj prvi praznik, kjer je pokazalo, kaj pač zmorejmo dati iz svojih vrst. Lepo idejo, kulturno višino in besedo od srca! Tovariši Središčani, krepko naprej, da bo v vašem društvu vsak središki fant in vsako središko dekle; da boste močni in vršili svoje kmetisko-kulturno delo! — In v vsako našo vas kmečki praznik!

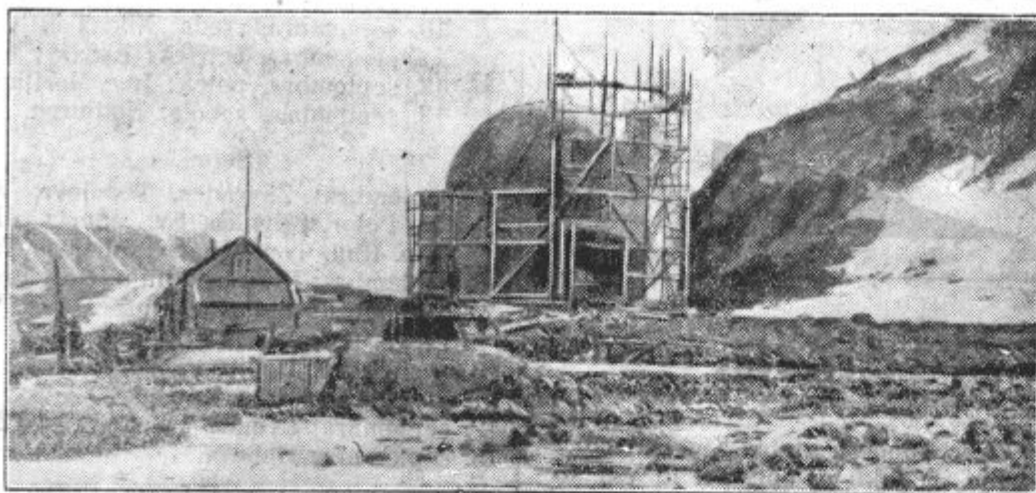

Kosci tekmujejo.

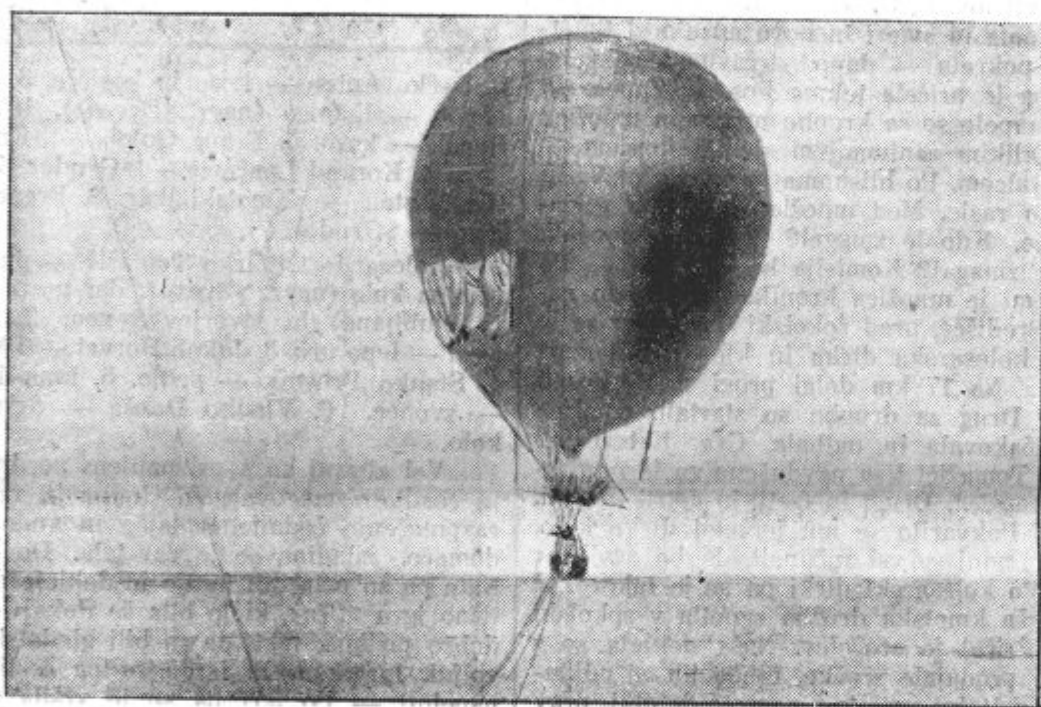

Tekmovalci kosci in kolesarji.

Andreejevo truplo so prepeljali na Švedsko.

Hanger, kjer je bil spravljen Andreejev balon.

Andreejev balon pred poletom na Severni tečaj.

Slovenski rudarji iz Francije v domovini.

Množica pozdravlja rudarje-izseljence

Že v zadnji številki smo poročali o važni najdbi znanstvene ekspedicije dr. Horna, ki je zadnje mesece raziskavala pokrajine okrog severnega tečaja in našla na Belem otoku v bližini Franc Jožefove zemlje truplo slavnega inž. Andreeja in njegovih dveh spremljevalcev Strindberga in Fraeneckla, ki so hoteli z balonom dospeti na severni tečaj. Trupla ponesrečenih mož so ležala 33 let zamrznjena v ledu in so se tako dobro ohranila, kakor da bi pred dnevi umrli. Da niso že mnogo prej našli trupla ponesrečene ekspedicije, razlagajo tako, da so bila vsa leta visoko pokrita s snegom. Letos je pa vsled izredno toplega vremena ves sneg skopnel in trupla odkril. V teh krajih je bilo namreč po nesreči že več reševalnih ekspedicij, na Belem otoku so bili skoro vsako leto tudi kitolovci, a nikomur se ni do sedaj posrečilo najti ponesrečence.

Andreejevo in Strindbergovo truplo so naložili na ladjo »Bratvaag«, ki bo prispela okrog 10. septembra v pristanišče Tromsø. Truplo drugega Andreejevega spremljevalca Fraeneckla je ostalo še na Belem otoku in se nahaja zamrznjeno v ledu na dnu čolna, ki so ga našli v bližini prvih dveh trupel. Na ladjo so vzeli tudi še tri puške, dva kovčka, Andreejev dnevnik, ostanke severnega medveda, ki so ga imeli ponesrečenci kot zadnjo hrano, ter nekatere druge predmete.

Največje zanimanje vlada za Andreejev dnevnik, v katerem je popisana njihova nesreča in usodni dnevi njihovega življenja. V pristanišče Tromsø so prispeli novinarji vseh večjih svetovnih časopisov, ki čakajo na prihod ladje s trupli slavnih Švedov.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI

HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7 1/2%, brez odbitka davka na rento.

Stanje vlog okroglo 30.000.000 Din

Rezerve nad 500.000 Din

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru

Gospodarski stroji in orodje bo razstavljeno v posebni skupini na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 15. septembra. Zastopani bodo izdelki naše države, Avstrije, Čehoslovaške, Holandije, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji bodo imeli tu najlepšo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamo-reznice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Tako obsežne razstave kmetijskih strojev kot bo na letošnjem velesejmu, še ni bilo. Večina strojev bo v obratu, gnanih z lokomobilami, motorji in električnim tokom.

Naročniki, ki ste prejeli od uprave opomine, skrbite, da pravočasno poravnate zaostalo naročnino, ker se vam bo drugače redna pošiljatev »Kmetškega lista« ukinila.

Novice

Nj. Vel. Kralj in Kraljica s spremstvom sta dne 1. t. m. obiskala gozdarsko in lovsko razstavo na ljubljanskem velesejmu, ki traja do 15. t. m. Na razstavi sta se mudila od 11. do 1. ure in si ogledala vse z velikim zanimanjem. Nj. Vel. Kralja je posebno zanimala suha roba, ki so jo razstavili naši vrli Ribničani. O razstavi se je visoka kraljevska dvojica nad vse pohvalno izrazila. Ta obisk najvišjega pokrovitelja razstave in Nj. Vel. Kraljice in njihovo priznanje je prirediteljem najlepše plačilo za trud in močno mudilo, da tudi v bodoče zastavijo vse svoje sile in življenske izkušnje v splošni blagor našega naroda in ljubljene jugoslovenske domovine.

Nov spomenik padlim možem in fantom. Dobropoljska fara pri Ribnici in Vel. Laščah se z naglico pripravlja na dostojno počastitev spomina 102 padlih vojakov faranov. Postavili bodo lep, 7 in pol metra visok spomenik. K slovesnemu odkritju, ki bo 7. t. m., vabijo Dobropoljčani zlasti zunanje rojake, da se udeležijo odkritja spomenika.

Začetek procesa v Trstu. V ponedeljek 1. septembra se je pričel v Trstu proces pred izrednim sodiščem proti 87 Slovincem radi veleizdaje. Po prečitaniu obtožnice je zahteval državni pravdnik za sedem obtožencev smrtno kazen, za vse ostale pa tridesetletno ječo. Proces bo trajal kakih deset dni.

V Gornjo Radgono! Prijave za izlet v Gornjo Radgono za nedeljo, dne 7. septembra sprejema pisarna Nar. Odbrane v Mariboru v Nar. domu vsak dan od 18. do 20. ure. Sedeži v omnibusu po 45 Din tja in nazaj. Stojišča so izključena, ker ovirajo izletnikom razgled; v tovornih avtih za osebo po 35 Din. — Vsak dan vozeči avto v Radgono in nazaj stane 90 Din. S prijavi ne odlašajte na zadnji dan! Takrat ni več mogoče dobiti niti omnibusa niti avta. Predplačnikom bodo sedeži

zasigurani. Odhod iz Maribora izpred Nar. doma točno ob 12., prihod v Gornjo Radgono ob 14. uri.

Zaloigra v mestu Radgoni leta 1917. V svetovni vojni je bil 97. avstrijski pehotni polk (Tržaški), kolikor ga ni na Ruskem padlo, nastanjen v mestu Radgoni. Ker se je po daljšem odmoru njegova četa, krog 26 mož, aprla povelju, iti vdrugič na Rusko, jo je dala vojna oblast v vojašnici od Graškega polka zajeti in gnati v Kodoličeve hleve. Med eskorto so neustrašeno peli: »Jugoslavija mati, nemoj tugovati!...« Bili so to sami zavedni primorci in Istrani. Polna dva meseca so jetniki trpeli v teh hlevih, kjer so morali ležati na gnoju, ki je iz brezobzirnosti tam zaostal. Vojna oblast je sklenila četo desetkovati t. j. vsakega 10. vojaka ustreliti, kar je kmenečno znižala na 8 najzavednejših vojakov. Ko so gnali obsojence med gostim špalirjem Radgončanov skozi mesto na morišče, so peli: »Oj z Bogom mamica, z Bogom oče! Ne vidimo se ni zadnjikrat!...« Tu se je več renegatskih gospa tako daleč spozbilo, da so se iz množice zaganjale proti eskorti, pljuvaje in kričaje nanje: »Nieder mit den windischen Hunden!« (doli s slovenskimi psi!) Na morišču so jim zavezali oči. Najpogumnejši med njimi, junak Ukovič, si je strgal zavezo raz čela ter zaklical junaško: »Na mene streljajte brez zaveze! Naj živi Jugoslavija!«

Angleško brodovje v Dalmaciji. Te dni bo oddelek angleške mornarice, ki se nahaja v vodah Črnega morja, obiskal Kotor, Gruž, Split in Šibenik.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolknih živcev, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, pobožnosti povzroči naravna »Franz-Josefova« grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. — Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josefovo« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz-Josefova« voda se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zveza slovenskih agrarnih interesentov je priredila pretekli nedelji 24. in 31. avgusta predavanja o agrarni reformi v Gornjem gradu, v Janževcih in Grajeni v Slov. goricah. Predaval je tajnik Zveze geometer Milan Mravljec.

Kmetijski praznik na Bledu letos odpade. Radi velikih narodnih in državnih svečanosti, ki se vrše letos od 5.—8. septembra v Beogradu, ko bodo zamenjane stare srbske polkovne zastave z jugoslovanskimi, odpade letošnji kmetijski praznik na Bledu.

Krvavi nemiri v Budimpešti. Za 1. september so bile napovedane v Budimpešti večje demonstracije, ki so se v ponedeljek v resnici vršile. Uprizorili so jih brezposelni delavci. Na nekaterih ulicah so se razvile prave bitke med policijo in delavci. Delavci so zapustili tovarne in se trumoma priključevali demonstrantom. Demonstracije so bile v prvi vrsti naperjene proti vladi in sedanjemu režimu ter proti državnemu upravitelju Horthyju. Število demonstrantov je znašalo okoli 50.000. Delavci so hodili po ulicah, peli delavske pesmi in kričali: »Dajte nam kruha! Lačni smo! Hočemo delati!« Uničevali so trgovine, razbijali šipe, avtomobile in tramvaj. Policija je bila prisiljena rabiti orožje. V tem krvavem spopadu je našlo nekaj oseb smrt, okoli 300 pa je bilo ranjenih.

Letaske tekme na Poljskem končane. Na velikih letalskih tekmah, ki so se vršile v Varšavi, je zasedla prvo mesto naša letalska ekipa.

Marijino sliko, ki joče, so odkrili v Bukarešti v stanovanju neke vdove in desetisoči so začeli romati k tej vdovi, da vidijo

Kuhinjsko posodo

po najnižjih cenah in v največji izbiri, kot emajlirana, aluminijasta itd. nudi trdka z železino

Stanko Florjančič, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 35.

Podlistek

Ivan Albreht:

Sestra Dolorosa.

(Nadaljevanje.)

»Za žanjice bo treba poskrbeti. Rž je že skoraj prezrela,« je dejal potlej Rodnik in je tako kmalu odpravil Zalko. Ko sta bila s Cencanom sama, je sedel na postelj in je parkrat zapored globoko vzdihnil.

»Zdajle se lahko pomeniva, Cencan,« je potlej povzel in toplo, ljubeče pogledal mladeniča.

»Kaj bi se radi menili, oče?« je zardel fant.

»Hm, ne vem, ali kaj vidiš, ali nič,« se je skoraj šegavo nasmehnil gospodar. »To bržčas veš, da sem precej starejši od tebe.«

»Nič me tako ne glej,« je dobrohotno branil kmet. »Leta so leta in mojih je zdaj že pet čez osemdeset.«

»Kaj so vam leta, oče, ko ste še cel fant!« se je zasmejal Cencan, a gospodar:

»Tebi se je lahko smejati! S tvojimi leti tudi jaz nisem bil mežve, mi lahko verjameš. Tudi zdaj se ne kremžim, samo uredil bi rad, predno pojdem.«

»Kam ste pa namenjeni?« se je kakor odsceten začudil Cencan.

»To bi moral pa v nebesih povprašati,« ga je z nasmeškom zavrnil gospodar. »Končno je

pa vseeno. Poglavitno je pač to, da gospodarstvo ne more ostati brez gospodarja.«

Predno je mogel Cencan vse to razumeti, je vedel, da mu Rodnik želi izročiti posestvo in se umakniti v kot. Fant se je sicer tega že davno nadejal, vendar mu je zdaj prišla vest tako rekoč iznenada. Bil je ves poln drugih misli in nikakor ni mogel verjeti, da bi bil trštati Rodnik res tako hitro potreben namestnika, toda gospodar ga je mirno prepričeval:

»Pameten človek uredi vse, dokler je čas, jaz pa čutim, da ne bom več dolgo. Tega mi menda ne boš naredil, da bi se branil prevzeti?«

»Kaj poreko sorodniki, ko pa nisem vaš?«

»Moj ali ne moj, to nikogar nič ne briga. Tu si delal in jaz sem te ves čas smatral za svojega. Če pa pravim jaz, da si inoj, si moj in amen!«

»Čujte, oče, tolikokrat sem vas prosil, da bi mi povedali, kdo prav za prav sem in čigav, pa ste mi vedno rekali, da mi razložite, ko pride čas za to. Če mi zdaj izročite svojo zemljo —«

»Bi rad za doto še zgodbo svojega rojstva po vrhu, jeli, da?« ga je šaljivo prekinil Rodnik.

»Res. Tako nekam olajšali bi mi vest — ali kako naj vam rečem. Vedno me nekaj mori in duši, ko vem, da sem padel v hišo, kakor bi me bil veter zanesel.«

»Saj ni res! Čisto po poštenem potu smo te dobili. Tudi poštenih ljudi sin si in so zakrivil samo zlobni jeziki in vroča kri, da ne poznaš očeta in matere, ki bržkone že oba počivata v grobu,« je resnobno povzel Rodnik. »Tvoja mati je bila prav zalo in brhko dekle in si prav njena živa podoba. Kosminova Lenka je bila.«

»Kosminova?« je prebledel Cencan.

»Da, Kosminova iz Kotmare yasi. Tiste bajte zdaj ni več in stoji na tistem mestu Zavečeva trgovina. Kakih tri in dvajset let bo že tega, ko je Zavec kupil tisto bajto in sezidal sosednje poslopje tamkaj.«

»Kosminova — pravite?« — je spet ponovil Cencan.

»Kosminova, da,« je nadaljeval gospodar. »Pridno dekle, kakor jih je malo. Služila je pri nas, pravim, in vem, da razen pokojne Hane še nismo imeli nikoli take deklice. Lovračev Šimen se je bil zagledal vanjo in ga je Lenka tudi res imela rada. Razen nje je pa bila tisti čas pri nas tudi moja sestrična Lona.«

»Brežinova teta iz Glinj?« se je zavzel Cencan.

»Ona,« je potrdil Rodnik. »Saj veš, da bi bil jaz dvakrat lahko njen oče, toliko je mlajša od mene. Takrat je morala imeti kakih osemnajst let, ko se je bil jel smukati rajni Brežin okoli nje. Jaz se po smrti Hostnikove Reze nisem dosti več kot nič menil za ženske in nisem niti opazil, kaj se godi z Lenko. Naenkrat je bušilo na dan, da ni več sama, in Šimen, ki je tedaj delal v tovarni v Borovljah, mi je sam dejal, da je on oče bitju, ki ga Lenka pričakuje. Bilo je vse domenjeno in bi bila morala že oddati oklice, ko se nenadoma začne v Šimna ljubosumje. Sam ne vem, kakšen zlodej ga je premotil. Naenkrat je jel odlašati in je odlašal toliko časa, da si ti prišel na svet.«

»Tak sem tedaj sin Kosminove Lenke?« se je počasi trgalo iz Cencana.

»Kaj je na tem tako čudnega, da ti noče v glavo?« je bil skoraj nejevoljen Rodnik.

(Dalje prih.)

čudež. Strokovnjaki so ugotovili, da je slika visela na solcu in so se od vročine začele oljnate barve topiti in polzeti po obličju, česar pa ljudstvo noče verjeti.

Velika ljudska veselica z godbo na pihala in peštrimi sporedom, se vrši dne 7. in 8. septembra t. l. pri jami župana Permeta na Taboru. Izstopna železniška postaja je Grosuplje. Ljubljancem in okoličani, pridite v čimvečjem številu ter si oglejte krasote podzemskih kapnikov. V nedeljo, dne 7. t. m. bo ob 10. uri dopoldne tudi sv. maša na Taboru.

Glad v belgijskem Kongu. V belgijskem Kongu v Afriki vlada silen glad. Umrlo je nad 40.000 črncev, a 80.000 črncev je zapustilo svoja bivališča in se izselilo v druge kraje.

Delavski izgredi v Bukarešti. Med policijo in delavci je prišlo do spopadov, ker je policija hotela odstraniti rdečo zastavo, razbojšeno zaradi pogreba socialnodemokratskega voditelja Pistinerja. Več oseb je bilo ranjenih.

Smrt dveh mladenk v Krki. Pretekli teden sta se smrtno ponesrečili pri kopanju 17-letni mladenki Hilda Kamnikova in Frančiška Vovkova, obe iz Zafare pri Žužemberku. Po neprevidnosti sta zašli v globoko vodo in ker nista bili večji plavanka, sta utonili.

Peklenski stroj pred sodiščem. Pred poslopjem državnega sodišča v Lipskem v Nemčiji so našli v papir zaviti peklenski stroj. Ko so papir odvihli, so našli v njem uro in mnogo eksplozivnih snovi. Zaenkrat še ni znano, kdo je nameraval izvršiti atentat.

Vojaška revolucija v Peruju. V južnoameriški državi Peru je izbruhnila revolucija. Revolucionarji so odstranili državnega predsednika Leguio, ki je bil nad 10 let diktatorski vladar. Dosedanji vojni minister general Sanniento je sestavil novo vojaško vladno. Revolucija je potekla v splošnem brez prelivanja krvi. Samo ponekod je prišlo do krvavih spopadov. Nova vlada je proglasila nad vso državo obsedno stanje.

Smrtna avtomobilska nesreča na Dolenjskem. V nedeljo se je na tragičen način ponesrečil trgovec Milan Končina iz Stične. S svojim avtomobilom se je, ko se je zvečer vračal domov, malo pred svojim domom prevrnil in ga je avto pokopal pod seboj. Tudi najvestnejša zdravniška pomoč, ki je bila takoj na kraju nesreče, ga ni več mogla rešiti. Naj mu bo lahka domača zemljica!

Velik požar v pristanišču v Gružu. V soboto ponoči je nastal v Gružu v Dalmaciji požar, ki je v kratkem času zavzel večje meje. Požar je nastal v lesnem skladišču A. Zago in I. dalmat. trgovskega društva. V pol uri se je vnelo preko 30 železniških vagonov, polnih lesa. Škoda se ceni nad en milijon dinarjev in še več.

Prepovedan list. Minister notranjih zadev je prepovedal uvažanje in razširjanje v naši državi komunističnega lista »Iskra«, ki izhaja v našem jeziku v Chicagu v sev. Ameriki.

Novi kolk. Uprava državnih monopolov je izročila v promet novo izdajo kolkov po 0-50, 1, 3 in 5 Din.

Nakup dalmatinskih vin za Slovenijo. V zadnjem času se je zelo povečalo zanimanje Slovenije za dalmatinska vina, s katerimi mešajo Slovenci nekatere vrste svojih domačih vin. Sklenjenih je bilo kupčij za 50 vagonov dalmatinskega vina. Cena znaša 250 do 270 dinarjev za hektoliter.

Velesejem v Osijeku. 30. avgusta je bil v Osijeku otvorjen osješki velesejem, na katerem so bili prvič razstavljeni tudi razni izdelki obrtnikov.

Komunističen proces v Mariboru. 5. sept. se bo pričel v Mariboru pri okrož. sodišču velik proces v znani zadevi železničarjev Josipa Zupanca, A. Čanžka, I. Pšeničnika, A. Lekša, H. Vajngerla in F. Rebernika (vsi iz delavnice drž. žel. v Mariboru) ter brivca N. Novakovića. Imenovani so bili zaradi komu-

nizma aretirani dne 11. marca. Za proces vlada zlasti med železničarji veliko zanimanje. O izidu bomo pa še poročili.

Vlak povozil kolesarja. 12 kolesarjev iz Maribora je šlo na izlet v Rog. Slatino. Ko so se vračali šele ponoči proti domu, se je ločil železničar Simon Smedej od skupine in se peljal sam proti Vrhlogi. V temi pa je zavozil na železniški tir, kjer ga je zagrabil vlak in popolnoma razmesaril.

V Liverpoolu na Angleškem se vrše velike priprave za slavlje, ki bo tamkaj ta mesec o priliki proslave stoletnice železnice med Liverpoolom in Manchesterom. S to železnico je bil pred sto leti doprinešen dokaz o praktični uporabnosti železniškega prometa.

Zlati dež. Francoska ima pravico do naslova turisticke dežele. Vsako leto izdajo tujci na Francoskem vedno več denarja in se ne more s Francijo v tem oziru kosati niti Italija. L. 1928. so izdali tujci 7 in pol milijarde frankov, lani 9 in letos že 10 milijard, čeprav sezona še ni zaključena.

Kolinska

Priporoča
svoje izvrstne izdelke

Dopisi

Dvorska vas pri Vel. Laščah. Že dolgo ni slišati glasu iz naše vasi! Tudi za danes moramo poročati le vest, da je po dolgotrajni bolezni preminul tovariš Jože Kozina. Umrli je bil vnet možak za napredek, ter se je udeleževal tudi kot pravi »Dvorjanc«. Bil je član tamošnjega gasilnega društva. Na njegovi zadnji poti ga je društvo spremilo k večnemu počitku. Sprevod društva je bil lep dokaz za priznanje njegovih zaslug. Bil je tudi član »Pripravljalnega odbora za zidavo nove šole v Dvorski vasi«. Nikdar ni klonil; marveč se vedno odlikoval, ter je bil mož na mestu ob najljutejši borbi za šolo. Gasilno društvo, kakor tudi Dvorska vas ga bo ohranila v trajnem spominu. Zapustil je vdovo in troje še nepreskrbljenih otrok; v najlepši možki dobi 33 let. Bodi mu lahka domača gruda.

Lesce. Že zadnjič smo poročali o veliki vsem našim potrebam ustrezajoči šoli, ki jo gradi naša občina. Pred svojim odhodom v Beograd si je zgradbo ogledal tudi predsednik vlade g. Peter Živković, ki se je o njej zelo pohvalno izrazil.

Št. Jernej—Dol. Konjerejsko društvo za Dravsko banovino je v torek 26. avgusta v

Št. Jerneju na Dolenjskem premiralo konje za sreze Brežice, Krško, Litija in Novo mesto. Odziv konjerejcev je bil zelo velik, saj se je predvedlo v vseh petih skupinah 184 konj. Za najlepšo kobilo z žrebcom je prejel gosp. Leopold Bučar iz Kostanjevice prvo darilo 400 dinarjev ter častno diplomu. V drugi skupini je dobila za najlepšo štiriletno žrebico gospa Frančiška Dvojmoč iz Ostroga prvo darilo 300 dinarjev in častno diplomu. V tretji skupini se je priznalo prvo darilo 300 Din in častna diplomu za najlepšo žrebico gospodu Francu Rangusu iz Čadraža. V četrti skupini je bil za enoletno žrebico prvi nagrajen s 150 Din g. Ivan Lipej iz Bizeljskega. V peti skupini se je izplačala prva nagrada Din 100 g. Ivanu Vovkotu iz Brezja. Vsega skupaj je komisija izdala pet častnih diplom in 16 priznanic, premovala pa je 71 konj. Premovanje je vodil predsednik konjerejskega društva g. Lovr Petovar iz Ivanjkovcev, v komisiji pa so bili gg. živinozdravnik dr. Woble iz Litije kot odbornik, kot zastopnik banske uprave živinozdravnik Vekoslav Riegler, kot zastopniki srezkih poglavarstev pa srezki kmet. referent ing. Oto Muck, živinozdravnik Leopold Varl in ing. Matko Absec iz Grma pri Novem mestu.

Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah. Komaj smo pozabili na smrt našega cerkv. ključarja Martina Slodnjaka, ki je pred kratkim preminul, že nas je obiskal drugi slučaj. Iz naše srede je šel po plačilo k večnemu Bogu in zopet so zapeli zvonovi v slovo našemu tovarišu Simonu Toplaku iz Mostov. Mož je bil vsem znan in priljubljen ter učitelj v raznih gospodarskih strokah in zdravnik v raznih živalskih boleznih. Bil je tudi pravi pristaš kmetskega pokreta in borec za Staro pravdo. Svoj čas je bil predsednik bivše krajevne organizacije SKS. pri tukajšnji fari. Bolehal je že dalj časa ter iskal zdravje pri raznih zdravnikih, a ni mu bilo usojeno, da bi postal zdrav. Naj mu bo Bog plačnik za vso njegovo delovanje in pouk. Družini naše globoko sožalje. — Pretekli teden nas je obiskala toča posebno v spodnjem delu fare in v Dragoviču. Oklestila je vinograde in sadonosnike čez polovico. — Zadnjo nedeljo smo obhajali veliko slovesnost. Blagoslovili so nam domači gosp. kaplan novo motorno brizgalno, katero smo že delj časa pogrešali. Spravišče se nahaja v Gaberniku tik banske ceste. Vodijo društvo »Na pomoč« požrtovalne osebe. — Ko je prevzel občinske posle sedanji župan, je vse v najlepšem redu. Račun tako občinski kakor šolski je zagledal luč sveta. — V občini Dragovič, ki je pri zadnjih volitvah postavila pet kandidatnih list, imajo že tretjega župana in se govori, da bo sedanji tudi odstopil. — V občini Zagorci je v zadevi blagajne in tudi drugo v dobrem stanju. — V občini Sakošek je zopet soglasje. Prej je bil mali prepir radi nove šole na Gomili. Sedaj pripade katastrska občina Senčak k novi šoli, drugi ostanejo po starem. — Občini Hlaponci ni v gospodarskem oziru ničesar oporekati. Pač pa tukaj moram grajati nekatere sosede, ki se že leta med seboj tožujejo in sovražijo in vendar imajo umirajoče duše, bodisi bogat ali siromak. Svetoval bi vam, da iztrgate iz vaših src sovraštvo, podajte si roke in s tem bodele dosti dobrega storili in mirno spali. Ko bom zopet obhodil Vašo lepo faro, bom se tudi zopet oglasil v Kmetijskem listu. Če smem, gospod urednik? Za sedaj pa srčen pozdrav na vse farane. Opazovalec.

Na meščanski šoli v Ljutomeru so ponavljalni izpiti v soboto, dne 30. t. m., končno vpišovanje bo v ponedeljek, dne 1. septembra, potem se vrše završni in privatni izpiti. Šolska maša bo 3. septembra ob 8. uri.

Vsak zaveden kmet je naročnik
KMETIJSKE MATICE.

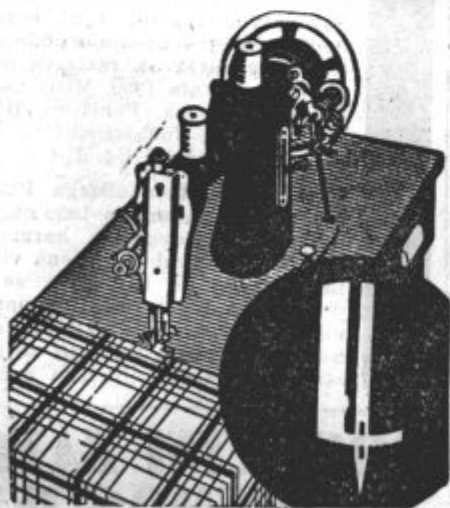
Hmeljarsko društvo za Slovenijo vabi na jubilejno proslavo 50-letnice, ki se vrši dne 7. septembra 1930. ob devetih dopoldne v risalni dvorani osnovne šole v Žalcu po sledečem redu: 1. Pozdrav došlih gostov in hmeljarjev. 2. Poročilo društvenega poslovanja o delovanju Hmeljarskega društva. 3. Otvoritev jubilejne razstave hmelja ter pregledovanje razstavljenih vzorcev. 4. Razglasitev komisije za presojevanje razstavljenih vzorcev ter razdelitev diplom. Vsi hmeljarji in prijatelji našega hmeljarstva se uljudno vabijo, da se udeležijo proslave v obilnem številu. — Društveno vodstvo.

Nove razmere na Poljskem.

Predsednik poljske republike dr. Mościcki je po posvetovanju z maršalom in predsednikom ministrskega sveta Pilsudskim podpisal ukaz, s katerim razpušča parlament in odreja nove volitve. Volitve bodo 16. novembra. Pilsudski je utemeljeval potrebo novih volitev z nujno potrebo temeljite reforme poljske ustave ter da se odpravi zmešnjava, ki je vladala v raznih parlamentarnih odborih, je nujno potrebna revizija ustave in zato tudi najprej nov parlament.

60. zasedanje Društva narodov.

Na letošnjem zasedanju Društva narodov se bo poleg običajnih vprašanj razpravljalo tudi več važnih svetovnih vprašanj ter bo, kot vse kaže, letošnje zasedanje eno najvažnejših in najpomembnejših zasedanj v zgodovini D. N. Važno pa je to zasedanje vsled tega, ker od njegovih uspehov in sklepov zavisi največji del svetovne politike, ki je danes v silnem vrenju. Pred vsem se bo razpravljalo o treh večjih vprašanjih, in sicer o načrtu evropske zveze (federacije), o stališču, ki ga bodo zavzele agrarne države in Društvo narodov in o Kellogovem mirovnem paktu. O uspehih in gotovih stališčih, ki jih bo zavzelo D. N. proti tem trem glavnim vprašanjem, bomo še poročali.

HAID & NEU šivalni stroji

so prvovrsten nemški izdelek.

Prodaja jih tudi na ugodne obroke.

CENTRA

Trgovina šivalnih strojev

Ljubljana

Masarikova cesta

(palača Vojakne zavarovalnice naproti kolodvoru)

Zastopnike sprejemamo povsod.

Nabava plemenskih konj. Poljedelsko ministrstvo je odobrilo kredit 10 milijonov Din, s katerim bo posebna komisija kupila v inozemstvu konje, ki se bodo porazdelili med poljedelska posestva v državi v svrhu boljšega razvoja naše konjereje.

Gospodarstvo

Márjanin:

Nekoliko o naših zadrugah.

(Konec.)

To slabo stanje poedinih zadrug je uplivalo tudi na število zadrug. Zadruga ne nudi s svojim delom velike pažnje onim kmetovalcem, ki še niso zadrugarji; zakaj, kakršno je njih delo, takšen je tudi odziv in pazljivost kmetov-nezadrugarjev. Odtod je število naših zadrug tako skromno; in še te zadruga, kolikor jih je, niso najmočnejši in najnujnejši ekonomski faktor našega gospodarskega življenja. To malo število zadrug je tudi razlog kvalitativne zaostalosti; namreč, nikjer ni občutiti enotne, močne fronte, ki bi se takorekoč uspešno borila s tržiščem. Prodaja produktov v najbližji okolici ne sili zadruga, da bi čim bolj vrednotile in dvigale kakovost proizvodov, marveč ustrezajo le zahtevam trgovcev - kupcev, ki še ne poznajo zahtev svetovnega trga.

Težko je reči, kaj vse je potrebno, da se izboljša stanje naših zadrug. Predvsem pa je potrebno zbuditi našega kmeta iz duhovnega mrtvila ter ga oprostiti vseh tradicionalnih predsodkov. Odpreti mu oči, dati mu v roke svinčnik in računico! Treba mu je dati kader zdravih, v zadrugnem duhu izobraženih intelektualcev, ki se bodo brigali za vsak njegov korak. Razviti je treba smisel za štedenje ter prepričati kmeta, da se bo rešil iz stanja, v katerem je, samo s svojimi lastnimi močmi in svojim lastnim denarjem. Nobena država, nobeno društvo ni zmožno dati mu tisto, kar dá on lahko samemu sebi. A država, katere je dolžnost, da skrbi za prospeh narodovega gospodarstva, — če že drugega ne, dati mora vse pogoje za nemoten in neoviran razvoj in napredek — naj reformira svojo politiko in jo usmeri tako, da bo kmet nemoteno korakal boljšim časom nasproti. Neobhodno potrebno je, reformirati prosveto, narodno gospodarjenje in trgovinsko politiko, da se tako omogoči trajen in zdrav razmah narodovega življenja. Res je, lahko je reči in načrtati smernice, ki vodijo k zdravim ciljem, a delo je trdo!

Vsekakor pa so zadruga neobhodno potrebne za našega kmetovalca, zakaj le skozi njih vrata bo prišel do gospodarske višine, na kakršni je že mnogo evropskih držav. Edino v zadrugah je jasna pot, ki bo omogočila našemu poljedelcu izvoz njegovih produktov na svetovni trg, kjer bo lahko tekmoval kot enakovreden z enakovrednim.

Kaj in kakšna je carinska unija.

Danes je v javnosti mnogo govora o carinah in s tem v zvezi o carinskih zvezah ali unijah. Zato je potrebno, da nekoliko spregovorimo o bistvu in pomenu carinske unije.

O carinski zvezi govorimo, če si ustvarita dve politično samostojni državi eno samo carinsko ozemlje; nasproti drugim državam pa imata isto carino, iste carinske postavke, a medsebojno pa je promet carine prost, ali vsaj olajšan. Taka carinska zveza se bistveno razlikuje od carinske priključitve ene države k drugi; v zadnjem slučaju prevzame namreč ena država ves carinski in davčni sistem druge države. Če pa se sklepa o carinski zvezi, se napravi nova pogodba, ki določa nov carinski in davčni sistem v obeh državah, ki stopata v medsebojno carinsko zvezo.

Carinski zvezi pa stoje na poti velike ovire. Kot samostojna pravna edinica lahko

vsaka država tudi v slučaju carinske zveze sklepa z inozemstvom trgovinske pogodbe. Toda ta pogajanja so otežkočena po obveznostih, katere ima država do one države, s katero je v carinski zvezi. Notranjo carinsko organizacijo more upravljati poseben carinski odbor, v katerem so člani obeh držav. Ta odbor odločuje ne le o carinskih postavah in upravi, ampak rešuje tudi pritožbe, vrši nadzorstvo in vodi obračune.

Če sta dve državi v carinski zvezi, morata imeti izenačen davčni sistem. Predvsem mora biti izenačen način pobiranja trošarine. Skoro v vseh evropskih državah se plačuje trošarina na isto blago (sol, sladkor, pivo, žganje, petrolej, tobak), vendar je način obdavčenja v različnih državah različen. Velike so tudi težave, če nimata državi, ki stopata v carinsko zvezo, vsaka svoj denar. Če naj obvelja carinska zveza obeh držav, morata državi skrbeti, da ostane vrednostno razmerje med obema valutama isto in stalno. Da se pa uvede v obeh državah isti denar, je pa v zvezi s še večjimi težkočami, zakaj denar in njega vrednost leži v čisto neposrednem stiku z narodnim gospodarstvom dotične države; v slučaju uvedbe novega denarja, ki naj bi odgovarjal gospodarskim razmeram dveh gospodarsko samostojnih držav, je treba velikega zaobrata v narodnem gospodarstvu.

Carinska zveza se politično prav različno izživlja. Avstro-Ogrska, ki sta bili v okvirju monarhije v carinski zvezi, se kljub temu politično nista prav nič zblížali. Posamezne države v Nemčiji so bile pred svojim ujedinjenjem v carinski zvezi, a kljub zvezi so vodile medsebojno vojno, da, še med vojno je zveza obstojala in poslovala ter se le gospodarsko izživljala.

Gospodarsko življenje stoji danes v znamenju carinskih zvez ali unij. Ravno v začetku meseca je bila sklenjena med našo državo in Rumunijo pogodba, ki naj bi bila prvi trdni korak k carinski uniji obeh držav. Obstojajo pa še stari načrti izza predvojne dobe, tako načrt carinske unije med Nemčijo in Švico, Švedsko in Norveško; mlajši je načrt carinske unije med baltskimi državami. Največji načrt carinske unije pa predstavlja brez dvoma panevropski načrt v svojih končnih stremeljenjih.

Značilen pojav današnje dobe je, da se hočejo vsa narodna gospodarstva v lastnem interesu otresti svojih tesnih spon carinskega in davčnega sistema v svojih državah in uresničiti zasnovo svetovnega gospodarstva. Med te pojave lahko prištevamo tudi sleherni misel carinske unije, bodisi v manjšem ali večjem obsegu, zakaj edino v rušenju carinskih zidov, delitvi dela in nacionalizaciji je morda utesnjena ona vitalna sila, ki bo, če že ne čisto, vsaj do precejšnje stopnje rešila splošno gospodarsko prizo in prinesla blagostanje, ki bo nudilo ne le »velikemu«, marveč tudi vsem »malim« življenjski obstoj.

—lj.

Naši gozdovi so naše največje zakladnice, kjer so shranjeni ogromni zakladi, samo najti in dvigniti jih moramo. Koliko ljudi živi pri nas od gozdarstva. Denar prejemajo posestniki gozdov, delavci ki sekajo les, vozniki, industrijalci, nadalje delavci na žagah, lesni trgovci in obrtniki. Dolga zlatna veriga, ki se prične v gozdu, se vije preko pojočih žag ob šumečih potokih, skozi vasi, tja do mesta. Baš na naši letošnji šumarski in lovski razstavi na ljubljanskem velesejmu, ki se vrši od 31. avgusta do 15. septembra, bomo imeli priliko videti vsa bogastva gozda, kakor tudi način, kako se te zaklade dviga. Šumarji bodo prikazali pravilno gojenje gozda. Poleg kakih 150 vrst lesa bodo prikazane zanimive igre prirode, ki se pojavijo večkrat na drevju prav tako, kakor na drugih bitjih in imajo pri človeku žal nepregledne zle posledice. Prikazano bo, kako se les spravlja in vsi najmodernejši pripomočki. Lesni industrijalci bodo prikazali ves potek obrata. Na razstavi bodo razstavljeni tudi najrazličnejši produkti, o katerih le redkokdaj ve, da so iz lesa, da so bili zasnovani v gozdu. Največja tozadevna atrakcija bodo gotovo nogavice iz svile, pridobljene iz lesa.

ŠIVALNI STROJI „Gritzner“ „Adler“ „Kayser“ in kolesa,

najboljši material,
precizna konstrukcija,
krasna oprema ter naj-
nižja cena, kakor tudi
pisalni stroji, Urania,
so samo pri

Večletna garancija!
Pouk v vezenju brezplačen!

Jos. Petelinc, Ljubljana

ob vodil, v bližini Prešernovega spomenika.

V prodaji leži Vaša bodočnost!

Ako se želite sposob-
nega, doseči visok pro-
met naših prvovrstnih
predmetov, Vam po-
nudimo tem potom na-
še zastopstvo ter Vam
jamčimo za boljši za-
služek kot v kateri-
koli drugem poklicu.
Pišite nam in priloži-
te znamko za odgovor.

Tehna družba, Ljublja-
na, Mestni trg št. 25/1.

Naročajte
»KMETSKI
LIST«.

EKONOM

Osrednja gospodarska zadruga v
Ljubljani Kolodvorska ulica št. 7.

Nudi po najnižjih cenah vse
vrste deželnih pridelkov, naj-
finejšo banaško in domačo
moko, koruzo, krmila, špe-
cerijsko blago in ostale v to
široko spadajoče predmete

VELIKA ZALOGA
vseh vrst umetnih
gnojil, modre galice
ter najboljšega tr-
boveljskega in split-
skega portland ce-
menta.

Služkinjo

30 do 40 let staro se
sprejme takoj.
Cenj. ponudbe poslati
na upravo „Kmet. lista“
pod „Služkinja“.

Vajenca

za pekarsko obrt
starega 15 do 16 let
se sprejme takoj.

Ponudbe poslati na
upravo „Kmet. lista“
pod „Vajenec“

Ljubljanski
velesejem

31. avgusta do
15. septembra 1930.

Velika gospodarska in kulturna
razstava.

Šumarstvo, lovstvo, lesna industrija
in obrt. Stroji in orodje za obdelovanje
lesa. Prva državna razstava lovskih
psov 31. avgusta 1930. Misijska et-
nološka razstava. Pohištvo. Higijen-
ska razstava. Industrijski in obrtni
izdelki i. t. d.

Ogromna razstava obsega 40.000 m²
prostora. 8. septembra 1930 nagradno
tekmovalstvo slovenskih harmonikar-
jev. Na železnici polovna voznina.
Legitimacije po Din 30 — se dobe
pri bankah, biljetarnah tujkopromet-
nih ustanov, pri trgovskih in strokov-
nih organizacijah ter vseh večjih po-
stajnih blagajnah Dravske banovine.

Gospodarji!

APNENIM DUŠIKOM

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUŠE«,
katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitro-
foskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si pri-
hrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

TVORNICI ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

najfinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z
apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upo-
trebi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih
in uspehih apnenega dušika daje

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Kmetovalci!

Samo s

40% kalijevo soljo

dosežete največ pridelkov prvovrstne kakovosti.
Zato se mora za gnojenje vedno uporabljati.

Agrikulturno kemični urad za
kalijevo gnojenje

Zagreb, Trg Burze 3-II.

daje brezplačno vsa potrebna navodila o pravilni
uporabi umetnih gnojil in nabave 40% kalijeve soli

Jaz gnojim
z
Kalijem!

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. LJUBLJANA

prodaja po naj-
ugodnejših cenah
samo na debelo:

Premog,
domači in inozemski
za domačo kurjavo
in industrijske svrhe.

Kovaški premog
vseh vrst.

Koks,
livarniški, plavžarski
in plinski.

Brikete

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 15/1.